

Handläggare: Björn Johansson
Telefon: 076 12 33 818

Till
Utbildningsnämnden
2010-12-09

Lärling - en bro mellan skola och arbetsliv (SOU 2010:19) och Skolan och arbetsmarknadens regler vid gymnasial lärlingsutbildning och gymnasial lärlingsanställning (Promemoria U2010/5775/G)

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, dnr 001-2294/2010

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår utbildningsnämnden att besluta följande

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen som svar på remiss om "Lärling – en bro mellan skola och arbetsliv", SOU 2010:19 och "Skolan och arbetsmarknaden regler vid gymnasial lärlingsutbildning och gymnasial lärlingsanställning", Promemoria U2010/5775/G.
2. Omedelbar justering.

Thomas Persson
Direktör

Marie-Louise Hammer-Åberg
Gymnasiechef

Sammanfattning

En statlig utredning föreslår bl.a. en särskild lag med ett i huvudsak arbetsrättsligt innehåll om gymnasial lärlingsanställning. Utredningen lämnar även förslag om arbetstider, försäkringsfrågor, utbildningskontrakt, de nationella programrådets roll m.m. i anslutning till gymnasial lärlingsutbildning. I en promemoria från utbildningsdepartementet lämnas kompletterande förslag om gymnasial lärlingsutbildning och gymnasial lärlingsanställning rörande mottagande/ antagning/urval, ledighet/semester/lov, disciplinåtgärder m.m. Många av utredningens och

promemorians förslag överensstämmer med de förslag angående lärlingsutbildningen som lades av Gymnasieutredningen och vilka förvaltningen i tidigare remssvar tillstyrkt. I nu aktuella förslag förtydligas ytterligare vad som bör gälla när det gäller gymnasial lärlingsutbildning och gymnasial lärlingsanställning. Förvaltningen har inga avvikande synpunkter på något av de förslag utredningen eller promemorian. Förvaltningen är mycket positiv till förslaget om möjlighet till anställning även inom ramen för introduktionsprogrammet yrkesintroduktion, viket enligt förvaltningens bedömning ger ytterligare möjligheter för de ungdomar som går en sådan utbildning att nå målet om anställning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samråd med vuxenutbildningsavdelningen.

Bakgrund

En statlig utredning, Lärlingsutredningen föreslår bl.a. en särskild lag med ett i huvudsak arbetsrättsligt innehåll om gymnasial lärlingsanställning. Samtidigt remitteras en promemoria från utbildningsdepartementet med vissa förtydliganden angående bl.a. samråd mellan skola och arbetsgivare inför placering av lärlingar.

Utredningens förslag

Arbetstider, försäkringsfrågor, m.m.

Reglerna avseende arbetsuppgifter och arbetstider ska vara likalydande oavsett om minderårig är elev eller anställd.

Samtliga gymnasieelever ska under arbetsplatsförlagd utbildning omfattas av förordningen om ersättning vid personskada även om eleven också är anställd.

Samtliga elever med gymnasial lärlingsutbildning ska omfattas av Förordning (SKOLFS 1991:47) om ersättning vid personskada till elev i viss gymnasieskoleutbildning, oavsett anställning.

Ansvar för elevs vållande av skada under arbetsplatsförlagd utbildning bör regleras i avtal mellan skola och företag.

Frågan om ansvar och försäkring för skada som elev orsakar ska obligatoriskt regleras.

En elevs inkomst bör behandlas lika med andra arbetstagares.

Lärlingsutbildning anses som utbildning på heltid även om den kombineras med anställning. Studiehjälpen ska inte reduceras på grund av lön under lärlingsutbildningen.

Utbildningskontrakt

Den arbetsplatsförlagda lärlingsutbildningen regleras genom ett utbildningskontrakt, det vill säga en handling som undertecknats och som utvisar parternas överenskommelse avseende den arbetsplatsförlagda utbildningen.

Överenskommelsen träffas mellan skola, den juridiska person som accepterar att ta emot en elev för arbetsplatsförlagd utbildning och eleven.

I kontraktet ska det anges vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen, omfattningen av dessa samt vilka mål som ska uppnås för respektive moment.

Vidare ska det framgå vilken representant från skolan och handledare på arbetsplatsen som ansvarar för den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen och hur deras arbete samordnas.

Lag om gymnasial lärlingsanställning

Utredningen föreslår en ny lag om gymnasial lärlingsanställning. Det ska vara möjligt att avtala om avvikelser från lagen genom kollektivavtal. Lagen innehåller en tidsbegränsad anställningsform som är tillåten endast så länge utbildning enligt mellan parterna gällande utbildningskontrakt pågår. Anställning är tillåten även under lov. Anställningen ingås frivilligt och upphör i samband med att utbildningen avslutas.

Arbetstagare som är anställd med gymnasial lärlingsanställning ska undantas från anställningsskyddslagens tillämpning.

Arbetsmiljöreglering

Den som genomgår gymnasial lärlingsutbildning och som fullgjort och godkänts i de moment i kursplanen för yrkesutbildningen som innefattar riskfyllda arbetsuppgifter ska även under den fortsatta utbildningstiden ha möjlighet att utföra dessa arbetsuppgifter, oavsett om anställning ingåtts.

Den som är minderårig och genomgår gymnasial lärlingsutbildning på arbetsplats ska omfattas av arbetstidsreglerna för anställd.

Elevstatus om anställningsavtal inte ingåtts

I skollagen införs

dels ett ställningstagande att den som genomgår gymnasieutbildning inte ska anses som arbetstagare när denne deltar i arbetsplatsförlagd utbildning, om inte särskilt anställningsavtal ingåtts, **dels** att elev i grundskolan som inom ramen för utbildningen tillbringar tid på en arbetsplats inte är att anse som arbetstagare.

De nationella programrådets roll

Utredningen föreslår att regeringen uppdrar till Skolverket att de tillsammans med de nationella programråden tar fram programspecifika riktlinjer för lärlingsutbildningen. Dessa riktlinjer kan antingen framgå av Skolverkets föreskrifter eller deras allmänna råd.

Riktlinjerna ska för varje yrkesprogram och inriktning redovisa;

- vilka delar som bör vara skolförlagda och vilka delar som bör vara arbetsplatsförlagda i lärlingsutbildningen,
- när lärlingsperioden bör infalla och hur introduktion till yrkesområdet ska se ut,
- förslag till avtal med berörda arbetsplatser och till utbildningskontrakt,
- i vilken grad arbetsgivaren bör ersättas för kostnader och
- vad som bör gälla för vuxna studerande.

Uppföljning av kvaliteten i lärlingsutbildningen

Utredningen föreslår

att regeringen uppdrar till Skolverket att de tillsammans med de nationella programråden tar fram modeller för kvalitetssäkringen av lärlingsutbildningen och **att** de nationella och regionala programråden får ett ansvar för uppföljningen av kvaliteten i lärlingsutbildningen.

Promemorians förslag

Gymnasial lärlingsanställning

Skollagen ska kompletteras med en bestämmelse om att elev som genomgår gymnasial lärlingsutbildning också kan vara anställd. En sådan anställning ska betecknas *gymnasial lärlingsanställning* och regleras i en särskild lag

Mottagande, antagning och urval

Det är huvudmannen för utbildningen som ska svara för mottagande, antagning och urval till gymnasial lärlingsutbildning. Skolhuvudmannen ska besluta om fördelning av elever på utbildningsplatser efter samråd med berörda arbetsgivare. Detta kommer att framgå av förordning.

Utbildningskontrakt

Det ska föreskrivas i lag att utbildningskontrakt ska innehålla uppgift om:

- 1 Vilka delar av utbildningen som ska genomföras på arbetsplatsen samt omfattningen av dessa,
- 2 Vem av skolhuvudmannen eller arbetsplatsen som slutligt ska ersätta de skador som eleven kan orsaka under den arbetsplatsförlagda utbildningen och om
- 3 Avtals tiden och grunderna för att avtalet ska kunna upphöra dessförinnan.

Eleven, skolan och företrädare för arbetsplatsen ska i utbildningskontraktet reglera under vilka förutsättningar avtalet får brytas.

Rätt fullfölja utbildningen

Elevens rätt att fullfölja utbildningen ska inte påverkas av att en eventuell anställning upphör.

Arbetstider

Arbetsplatsens arbetstider ska följas vid arbetsplatsförlagt lärande om inte rektor bestämmer annat.

Rektor kan besluta om att de tider som följer av reglerna i arbetstidslagen och mindreårigföreskrifterna ska tillämpas även för icke anställda gymnasiala lärlingar.

Ledighet, semester och lov

Annan ledighet än lov ska en elev med lärlingsanställning ansöka om hos rektorn och som huvudregel även arbetsgivaren.

För en elev som har träffat avtal med arbetsgivaren om att utföra arbete i större utsträckning än vad som ingår i utbildningen, ska de bestämmelser som gäller för andra arbetstagare i fråga om ledighet och semester tillämpas såvitt gäller detta arbete.

En elev med lärlingsanställning ska anmäla sjukfrånvaro både till skolan och till arbetsgivaren.

Disciplinåtgärder

Beslut om disciplinåtgärder enligt skollagens bestämmelser ska även fortsättningsvis fattas av skolhuvudmannen, rektor och lärare, både när det gäller anställda och icke anställda lärlingar.

Skadeståndsskyldighet

Skolan och företrädare för arbetsplatsen ska i utbildningskontraktet reglera vem av dem som slutligt ska svara för eventuella skador som eleven kan orsaka.

Anställning inom introduktionsprogrammet Yrkesintroduktion

Även inom Yrkesintroduktion bör det finnas möjlighet för elever att kunna förena utbildningen med en anställning hos den arbetsgivare där eleven genomför de arbetsplatsförlagda delarna av sin utbildning. Förutsättningarna för en sådan anställning kommer att redovisas senare.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Många av utredningens och promemorians förslag överensstämmer med de förslag angående lärlingsutbildning som lades av Gymnasieutredningen, och vilka förvaltningen tidigare tillstyrkt. Många överensstämmelser finns även i jämförelse med den pågående försöksverksamheten med lärlingsutbildning. I utredningen och promemorian förtydligas dock även vad som bör gälla när det gäller ett anställningsförhållande inom gymnasial lärlingsutbildning. Förvaltningen har inga avvikande synpunkter på något av de förslag utredningen eller promemorian föreslår. Förvaltningen är mycket positiv till förslaget om möjlighet till anställning inom ramen för introduktionsprogrammet yrkesintroduktion, vilket ger ytterligare möjligheter för de ungdomar som går en sådan utbildning att nå målet om anställning.

Bilagor

1. Lärling – en bro mellan skola och arbetsliv (SOU 2010:19)
2. Skolan och arbetsmarknadens regler vid gymnasial lärlingsutbildning och gymnasial lärlingsanställning (Promemoria U2010/5775/G)